

NACIONALINIS
KRAUJO
CENTRAS

Mokomoji
medžiaga

INFORMACIJA KRAUJO IR JO SUDĖTINIŲ DALIŲ DONORUI

DOVANOJI KRAUJO -
DOVANOJI GYVENIMĄ!

 www.facebook.com/kraujodonoryste

 [@nacionalinis_kraujo_centras](https://www.instagram.com/nacionalinis_kraujo_centras)

 Nemokama linija 8`800 00003

 www.kraujodonoryste.lt

Kam reikalingas donorių kraujas?

Žmogaus kraujas yra unikalus. Iki šiol pasaulyje nėra sukurto dirbtinio pakaitalo, kuris galėtų pakeisti donoro kraują. Būtent dėl šios priežasties yra labai svarbu, kad nuolat atsirastų žmonių, kurie padovanotų kraujo sergantiesiems.

Lietuvoje per metus reikia tūkstančių litrų kraujo, kad būtų išgelbėti žmonės, praradę didelį kraujo kiekį dėl sunkių chirurginių operacijų, patirtų traumų, avarių, žarnyno kraujavimo ar komplikuoto gimdymo. Kraujo perpylimas skiriamas ir kraujo ligomis ar vėžiu sergantiems pacientams.

Vienintelis kraujo gavimo šaltinis – kiti žmonės, o perpylimui naudojamas kraujas turi būti saugus, dovanotas sveikų donorų.

Kraujas sudarytas iš kraujo plazmos (apie 55–60 proc.), kraujo ląstelių (raudonųjų ir baltųjų kraujo kūnelių – apie 40–45 proc.) ir kraujo plokštelių (trombocitų). Suaugęs žmogus turi apie 5 l kraujo, arba 6–7,5 proc. kūno masės.

Kraujo reikšmė organizmui labai didelė.

Pagrindinės kraujo atliekamos funkcijos:

PERNEŠIMO

Kraujas perneša dujas (deguonį ir anglies dvideginį), maisto medžiagas, medžiagų apykaitos produktus, vitaminus, hormonus, elektrolitus, netgi šilumą;

APSAUGINĖ

Kraujo ląstelės dalyvauja imuniteto reakcijose, saugo organizmą nuo svetimkūnių ir mikrobu; be to, kraujas geba krešėti, todėl apsaugo nuo nukraujavimo traumų metu;

PUSIAUSVYROS

Kraujas palaiko organizmo pusiausvyrą (homeostazę) – palaiko pastovų pH ir jonų pasiskirstymą.

Dažniausiai perpilamas ne visas kraujas, o tik jo dalis, kraujo komponentai:

ERITROCITAI

Didžiausia kraujo ląstelių dalis, kurioje yra hemoglobino. Jis kraujui suteikia raudoną spalvą, transportuoja deguonį, būtina audinių gyvybingumui palaikyti. Iš kraujo paruošiama sudedamoji dalis – eritrocitai – naudojami gydant ligonius nuo mažakraujystės, po traumų, po didelių chirurginių operacijų ir kitais atvejais;

TROMBOCITAI

Trombocitai yra itin svarbūs kraujavimo stabdymui. Jų trūkumas pasireiškia įvairiai – nuo nedidelio pakraujavimo iš nosies ar dantenu iki gyvybei pavojingo nesustojančio kraujavimo į vidaus organus ar galvos smegenis. Trombocitų negalima pakeisti nei jokiais vaistais, nei kitomis priemonėmis, o surinktus iš donorų trombocitus galima naudoti vos keletą dienų;

PLAZMA

Skystoji kraujo dalis, gaunama atskyrus eritrocitus ir trombocitus. Plazmoje yra imunoglobulinų, albumino ir krešėjimo faktorių, kurie dažniausiai naudojami gydant krešėjimo sutrikimus ir nudegimus.

Kraujo donorystė naudinga

Tu gali išgelbėti save! Prieš kurį laiką buvo pristatytas mokslinis tyrimas, kuris atskleidė įdomų faktą. Reguliariai kraujo duodantys žmonės, kurie avarijos ar sudėtingos operacijos metu stipriai nukraujuoja, turi galimybę išgyventi gerokai dažniau, nei kraujo neduodantys žmonės.

Kraujo donorystė nekenkia žmogaus organizmui

Pagrindinis kraujo donorystės principas – jokios žalos donorui ir didžiausia nauda ligonio sveikatai. Vienas iš svarbių tikslų – remti kilnią kraujo donorystės misiją ir skatinti žmones duoti kraujo kelis kartus per metus.

VšĮ Nacionaliniame kraujo centre donorų sveikata nuolat stebima ir vertinama. Lietuvos ir kitų šalių ilgametė patirtis rodo, kad nuolatinė kraujo donorystė neturi neigiamos įtakos donorų sveikatai.

Kraujo donorystė saugi

Žmogus, duodamas kraujo, negali užsikrėsti, nes visos medicinos priemonės – nuo adatėlės, kuria duriama į pirštą, iki kraujo surinkimo sistemos, yra sterilios ir naudojamos tik vieną kartą. Dūrio vieta taip pat labai kruopščiai dezinfekuojama.

Kraują duoti saugu ir pačiame kraujo centre, ir miestų aikštėse įrengtose specialiose palapinėse.

Svarbi informacija

Pagrindinis donorystės bruožas – savanoriškumas. Niekas negali priversti žmogaus duoti kraujo. Asmuo pats priima sprendimą dėl kraujo donorystės. Donoras bet kuriuo metu turi teisę persigalvoti ir atsisakyti duoti kraujo.

Visa informacija apie donorą, jo sveikatą, kraujo tyrimų rezultatus yra konfidenciali, viešai neskelbiama ir teikiama tik asmeniškai pačiam donorui, pateikus asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą.

Lankytojai ir donoriai turi teisę bet kuriuo metu pateikti klausimus ir gauti informaciją.

Kaip pasirengti kraujo donorystei?

Prieš duodamas kraujo donoras privalo būti pailsėjęs, pavalgęs.

Negalima kraujo duoti nevalgius, nes tai gali sukelti silpnumą.

Dieną prieš duodant kraujo siūloma nevalgyti labai riebaus, aštraus maisto ir būtina gerti daugiau nei įprasta skysčių: mineralinio vandens, sulčių, arbatos. Nepartartina duoti kraujo po įtempto darbo, naktinės pamainos.

Kas gali tapti kraujo donoru?

Kraujo donorais gali būti sveiki asmenys nuo 18 iki 65 metų amžiaus, savanoriškai duodantys kraujo ar jo sudėtinių dalių.

Žmogus, norintis duoti kraujo, privalo turėti asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą su nuotrauka ir asmens kodu (asmens tapatybės kortelė, pasą, vairuotojo pažymėjimą).

Žmogaus kūno masė turi būti ne mažesnė nei 50 kilogramų.

Sistolinis arterinis kraujo spaudimas 180-100, diastolinis 100-50 mm Hg.

Hemoglobino kiekis donoro kraujyje: moterų - ne mažiau 125 g/l, vyrų - ne mažiau 135 g/l.

Kiekvieną kartą duodamas kraujo, žmogus užpildo kraujo donoro apklausos anketą ir donoro sutikimą/nesutikimą duoti kraujo.

Donoro kraujas netiriamas dėl visų galimų susirgimų, o ir iš gautų tyrimų duomenų neįmanoma nustatyti visų ligų. Todėl mes tikimės, kad jūs anketoje pateikiate teisingą ir tikslią informaciją apie save.

Jus apžiūrėjęs, tyrimus ir kraujo donoro apklausos anketos informaciją įvertinęs gydytojas pasakys, ar galite tapti donoru.

Tikimės Jūsų geranoriškumo ir kad informuosite mus apie bet koki vėlesnį įvyki, taip pat apie tai, kad Kraujo ir kraujo sudėtinių dalių donorų apklausos anketoje nepažymėjote svarbių faktų, dėl kurių anksčiau duotas kraujas ar kraujo sudėtinės dalys galėtų tapti nebetinkamos kraujo perpylimui ir ligonių gydymui.

Kas gali tapti kraujo donoru?

Kraujo donoru negali būti asmuo, sergantis cukriniu diabetu, tuberkulioze, piktybinėmis ir infekcinėmis (hepatitu B ir C, ŽIV, sifiliu) ligomis, taip pat sunkiomis širdies ir kraujagyslių ligomis, centrinės nervų sistemos ligomis, linkęs nenormaliai kraujuoti, daugelį kartų nualpęs ar patiriantis konvulsijas žmogus, taip pat sergantis sunkiomis skrandžio, žarnyno, šlapimo, kvėpavimo ir kitų sistemų ligomis.

Kraujo donorais negali būti rizikos grupei priklausantys asmenys: užsiimantys prostitucija, intraveninių narkotikų vartotojai ir seksualinių santykių su žmonėmis, priklausančiais bet kuriai rizikos grupei, turintys asmenys.

Kokie tyrimai atliekami kraujo donorams?

Prieš duodant kraujo nustatoma:

- ABO kraujo grupė,
- rezus D antigenas,
- Kell sistemos K antigenas,
- hemoglobino kiekis kraujyje.

Po kiekvieno kraujo davimo donoro kraujas ištiriamas dėl:

- virusinio hepatito B,
- virusinio hepatito C,
- ŽIV,
- sifilio.

Kraujo donorystės įstaigose atliekami sudėtingi maksimaliai aukšto jautrumo tyrimai, todėl gauti tyrimų rezultatai gali rodyti esančius pakitimus, bet tai nėra ligos diagnozė.

Informacija apie tyrimais aptiktas infekcijas – hepatito B, hepatito C, ŽIV ir sifilio – donorui teikiama tik atvykus į kraujo donorystės įstaigą pokalbiui su gydytoju. Kvietimas atvykti donorui siunčiamas laišku, kuriame nenurodoma kvietimo priežastis.

Jei po kraujo davimo bus patvirtinta, kad tyrimų rezultatai yra teigiami, donorui atėityje duoti kraujo bus uždrausta, o paimtas kraujo vienetas (dozė) sunaikintas.

Kiek kartų per metus galima duoti kraujo?

Moterims per metus leidžiama duoti kraujo keturis kartus, vyrams – šešis. Pertraukos tarp kraujo davimų privalo būti ne trumpesnės kaip 60 dienų.

Ar gali kraujo donorystė būti sustabdyta ar laikinai atidėta?

Dėl įvairių organizmo sutrikimų, gydymo ar ligų kraujo donorystė gali būti laikinai atidėta. Praėjus gydytojo nustatytam laikotarpiui, vėl galėsite duoti kraujo.

Dvi savaites kraujo negalima duoti po karščiavimo (aukštos temperatūros), po gripo ar kitos virusinės ligos simptomų išnykimo dienos.

Šešis mėnesius negalima kraujo duoti po tatuiravimo arba auskarų vėrimo į kūną, sunkios chirurginės operacijos, endoskopinio tyrimo, akupunktūros (išskyrus atvejus, kai ją atlieka kvalifikuotas medikas), po kraujo patekimo ant gleivinės arba sužeidimo adata, kraujo sudėtinių dalių perpylimo.

Koks terminas turi praeiti po skiepy nuo gripo, hepatito B, erkinio encefalito?

Jei skiepijama susilpnintų virusų ar bakterijų vakcina, kraujo donorystė atidedama 4 savaitėms, paskiepijus hepatito B vakcina, kraujo donorystė atidedama 1 savaitei. Po visų kitų skiepy, taip pat ir nuo hepatito A, pasiutligės, erkinio encefalito, jei žmogus jaučiasi gerai, kraujo duoti galima.

Kiek laiko trunka paimti kraujo?

Kraujo davimo procedūra (kraujo paėmimas iš venos) trunka nuo 6 iki 15 minučių. Standartinė fiziologinė donoro kraujo davimo dozė – 450 mililitrų, tokio dydžio dozės imamos viso pasaulio kraujo centruose, tai nekenkia žmogaus sveikatai. Dar apie 15–20 mililitrų kraujo imama tirti.

Kaip žmogus jaučiasi po kraujo davimo?

Ilgametė Nacionalinio kraujo centro medikų patirtis liudija, kad daugelis žmonių po kraujo davimo jaučiasi gerai. Tik kai kurie pajunta šalutinis pojūčius – trumpalaikį silpnumą, mieguistumą, troškulį. Tai tik trumpalaikė organizmo reakcija į kraujo netekimą. Kad kraujo davimas nesukeltų pašalinio poveikio, medikai rekomenduoja tinkamai pasirengti.

Kaip žmogus jaučiasi po kraujo davimo?

Davus kraujo, venos dūrio vietoje uždedamas sterilus spaudžiamasis tvarstis, kurio negalima nuimti 2 valandas, jo negalima drėkinti. Kraujo davęs donoras turi pailsėti nuo 10 iki 15 minučių.

Labai retai dėl jaudulio prieš procedūrą, adatos dūrio baimės, nepailsėjus ar nepavalgius kraujo davimo metu ar po procedūros gali svaigti galva, išpilti prakaitas ar pasidaryti silpna. Jei pajutote nors vieną iš šių simptomų, nedelsdami pasakykite tai kraujo centro specialistams. Jie pasirengę Jums padėti. Kraujo davimo dieną patariama nesportuoti, nedirbti fizinio darbo. Davus kraujo rekomenduojama daugiau nei įprastai vartoti skysčių, valgyti lengvą maistą, nepatariama gerti stipraus alkoholio.

NACIONALINIS KRAUJO CENTRAS - ARČIAU JŪSŲ

VILNIUJE - Žolyno g. 34

VILNIUJE - Upės g. 9 (PC VCUP)

KAUNE - Laisvės al. 17 (114 kab.)

KALIPĖDOJE - Naikupės g. 28

PANEVĖŽYJE - Nemuno g. 75

PANEVĖŽYJE - Klaipėdos g. 143 A (PC BABILONAS)

ŠIAULIUOSE - S. Daukanto g. 90

NORITE SYRENGTI KRAUJO DONORYSTĖS AKCIJĄ SAVO KOLEKTYVE?

Turite kitokių idėjų bei klausimų?

Rašykite: donoryste@kraujodonoryste.lt

NEATLYGINTINA KRAUJO DONORYSTĖ TAVO TELEFONE!

Atsisiųsk mobiliąją programėlę
„Mano kraujas“

www.manokraujas.lt

